

v psychoterapii, který byl původně určen především pro vzdělávání terapeutů v adiktologických programech a kde vedl v letech 1990–2014 společně s Magdalenou Frouzovou nejméně 10 pětiletých komunit adeptů psychoterapie, pracoval ale i v dalších komunitách, včetně slovenských. Ještě před 10 lety bychom těžko našli v Čechách i na Slovensku adiktologické zařízení, kde by nepracoval jeho žák.

Jiří Heller je autorem více než 40 odborných sdělení, více než 40 odborných článků, podílel se na 9 výzkumných studiích v oboru léčby závislostí. Je spoluautorem monografie *Závislost známá neznámá* (Grada 1996), monografie *Psychofarmakologie dětského a dorostového věku* (Grada 1998) a monografie *Pavučina závislosti* (Togga 2011).

Až do své smrti supervidoval několik adiktologických zařízení, ve spolupráci s diakonií též několik zařízení sociálních služeb Diakonie.

Až do své smrti se také věnoval psychoterapeutické ambulanci, kde poskytoval vztahové a adiktologické poradenství. Pomohl tak i mnoha významným osobnostem z lékařských i uměleckých kruhů.

Z dalších aktivit bych připomněla namátkou: dlouholetá spolupráce s Miroslavem Plzákem na Lince důvěry, podíl na koncepci péče o uprchlíky ze zemí bývalé Jugoslávie, „suché námořní plavby“ pro abstinující a jejich blízké.

Jiří Heller byl svým pacientům vzorem bohatstvím svých zájmů i tím, že do čehokoliv se pustil, dělal to poctivě a s nasazením. Z jeho radostí můžeme jmenovat lyžování, námořní jachting, golf, byl nadšeným veteránistou, hodně věděl o letadlech a letectví, stejně jako o vojenské historii.

Jiří Heller s manželkou Pavlou vychovali tři děti, syn Jan je anesteziologem, dcera Jitka se věnuje péči o seniory.

Odchodem Jiřího Hellera ztrácí česká adiktologie a psychoterapie vynikajícího terapeuta a jeho kolegové a pacienti vzácného, moudrého, laskavého, pracovitého a obětavého člověka, který uměl žít život s radostí a přitom mu nechyběla pokora k životu a světu.

V srdci nás, kteří jsme měli to štěstí se s ním setkat a být, navždy zůstane. Je na nás, abychom pokračovali v tom, co vybuďoval, s využitím toho, co jsme se od něj naučili.

Olga Pecinová
Olga.Pecinovska@vfn.cz

konference

13. KONFERENCE O PORUCHÁCH PŘÍJMU POTRAVY A OBEZITĚ

15.–17. dubna 2021, online

Konference se konala opět po dvou letech, tentokrát v online formátu. Tematicky byla zaměřena na transgenerační aspekty PPP, na nové možnosti práce s rodinou a na charakteristiky úzdravy. Přednáškami na tato témata přispěli zahraniční kolegové Dr. Karin van Doesum (Radboud University Nijmegen a Arctic University of Norway, Tromsø), prof. Ivan Eisler (King's College London, Maudsley Centre for Child and Adolescent Eating Disorder), Dr. Markus Moessner z Univerzity v Heidelbergu, s jehož týmem naše Centrum pro PPP spolupracovalo v mezinárodní studii PRO YOUTH, a Melanie Katzman z USA, která se věnovala hledání smyslu, významného faktoru pro dosažení remise i prevenci relapsu.

Naším cílem bylo udržet v této obtížné době kvalitní program založený na výzkumu, evidence-based klinických postupech a nejnovějších doporučeních minimální péče. Ta byla vyvinuta Americkou akademií pro PPP, aby přispěla ke zlepšení dostupnosti základní odborné péče na celém světě. Cílem konference je zachovat hodnoty a standard akademické medicíny v oblasti PPP a zabránit rozvoji varovných signálů deprofesionalizace zmiňovaných v jiných odborných kruzích u nás i v zahraničí.

Vzhledem k nutnosti integrovat interdisciplinární intervence do komplexní péče o PPP zazněly vedle přednášek psychiatrů a psychologů opět příspěvky internistů, fyzioterapeutů, nutričních terapeutů, sociálních pracovníků

a dalších odborníků a práce zaměřené na možnosti implementace nových vědeckých poznatků (stimulační přístupy, mikrobiom) do klinické praxe a preventivních programů.

V první přednášce profesor Ivan Eisler prezentoval integraci nových neurovědních poznatků do rodinné terapie v Centru pro PPP u dětí a dospívajících. Ivan Eisler patří k významným odborníkům, kteří zaváděli rodinnou terapii zaměřenou na PPP od 80. let. Začínal svou profesní kariéru na Psychiatrické klinice v Motole a v posledních desetiletích trénoval a supervidoval i naše odborníky ve vícerodinné terapii na Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN. Účastnil se několika našich konferencí. Jeho přednáška i dlouhodobá podpora vzdělávání v rodinné terapii v ČR byla po naší letošní konferenci oceněna Cenou Františka Faltuse. Markus Moessner z Centra pro výzkum psychoterapie v Heidelbergu představil poznatky o tom, „Co jsme se doposud naučili o internetové prevenci PPP“. Autoři (spoluautorka Steffi Bauer) vycházeli z mezinárodní studie a patnáctiletých zkušeností s online intervencemi, ověřených randomizovanými i observačními studiemi. Představili účinné prvky prevence i rané intervence, které lze implementovat do klinických postupů. Dr. Karin van Doesum představila metodiku ChildTalks+ zaměřenou na podporu dětí z rodin zasažených duševním onemocněním rodičů. Metodika byla vyvinuta v Nizozemsku v roce 2008 a testována a zavedena v Portugalsku a Norsku. U nás díky grantové podpoře nyní začínáme s výcvikem a evaluací této metody. Melanie Katzman je psychologkou zaměřenou na obchodní marketing, poradenství i koučink světových veřejných a soukromých společností i vládních a neziskových institucí. Představila workshop na téma hledání smyslu a úspěchu, který je založen na vztazích mezi lidmi a schopnosti jedince je vytvářet. Její kniha CONNECT FIRST: 52 Simple Ways to Ignite Success, Meaning and Joy at Work se stala bestsellerem.

Naši odborníci se soustředili na aktuální problematiku průběhu onemocnění při komorbidních onemocněních, vlivu současné epidemiologické situace, na informace o mapování dostupné péče, o metodice prevence na školách a o PPP ve sportu. Autoři J. Koutek a J. Kocourková z DPK 2. LF a FN Motol Praha popsali vliv koronavirové epidemie na vývoj a léčbu PPP v dětském a adolescentním věku. Kolektiv autorů IV. interní kliniky a Kliniky pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. LF UK a VFN (M. Floriánková a kol.) představil svou práci s názvem Mentální anorexie – klinické projevy v souboru pacientů z jednoho centra. Účastníky byla velmi oceněna práce M. Ulrichové a J. Radvanského z Kliniky rehabilitace a tělovýchovného lékařství a DPK 2. LF UK a FN Motol – Zkušenosti s vedením pohybové terapie u pediatrických pacientek s mentální anorexií. MUDr. Meisnerová ze IV. interní kliniky 1. LF UK a VFN představila Gastrointestinální symptomy u pacientů s PPP. Komorbidními stavy a nutností modifikace léčby se zabývala A. Lambertová ve velmi zajímavé přednášce Kognitivní funkce u obézních pacientů včetně kazuistiky. A vedoucí našeho Specializovaného oddělení pro PPP MUDr. Holanová se zaměřila na PPP a bariatrickou chirurgii. Naše kolegyně z Mikrobiologického ústavu AV

ČR R. Roubalová a P. Procházková shrnuly výsledky společného výzkumu v přednášce Změny ve složení střevní mikrobioty a metabolitů u pacientek s mentální anorexií a důsledky těchto změn.

Otázkami „Kam dál? Domů nebo do nemocnice? Důležitost mezioborové spolupráce v léčbě PPP“ se zabývali pedopsychiatři z týmu PO, FN Ostrava, MUDr. Schwarzová a MUDr. Uhlíř. Autoři z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulty a Ústavu sociálních a speciálně pedagogických věd, Š. Tovt a A. Kajanová si kladli otázku: „Je bigorexie porucha příjmu potravy?“ V čase obvyklé přestávky v prezenčním formátu konference jsme zařadili velice zajímavý příspěvek Martiny Zvěřové, projekci krátkého videoklipu TikTok (mobilní aplikace a sociální síť) na téma PPP, který je velmi oceňován „liky“ dospívající mládeží, naší největší cílovou skupinou.

Přednášky P. Minaříka „PPP u sportovců. Možnosti časné diagnostiky, intervence a implementace do trenérské praxe“ a K. Wohlinové „Skupinový program pro léčbu emočního deficitu u pacientů s mentální anorexií“ jsou zajímavými výsledky postdoktorandských studií na Psychiatrické klinice 1. LF a VFN v Praze. Jako už tradičně měla velký ohlas přednáška našeho kolegy a dlouholetého spolupracovníka Dr. Kulhánka z Psychoterapie Anděl Praha. „Jsem normální v nenormálním světě.“ P. Dvořáková z DS pro PPP představila uplatnění „Mobilní aplikace v léčbě PPP“ a K. Sloviaková, Centrum Anabell, z.ú. „Otevřený dialog v péči o osoby s PPP“.

V sobotu zazněly paralelní workshopy. F. Krch probral Úskalí psychologické léčby PPP. Workshop pro sociální pracovníky, zdravotní sestry a nutriční terapeutky autorek A. Farářové, H. Šimůnkové a P. Uhlíkové představil „Péči pro adolescentní pacientky s PPP na DS pro děti a adolescenty Psychiatrické kliniky“. Velmi úspěšný byl i workshop pro pedagogické pracovníky, ve kterém M. Čermáková představila „Program pro podporu duševního zdraví dětí předškolního a mladšího školního věku jako cestu k psychické resilienci“, podpořený E-clinic, z.ú., a 1. LF UK Praha.

Destigmatizační potenciál představuje již tradičně v závěru konference workshop pro veřejnost, tentokrát s Gabrielou Koukalovou (autorkou biografické knihy, biatlonistkou, olympijskou medailistkou, která se nyní věnuje charitativní činnosti) rozmlouval P. Minařík o sportu a PPP a cestách k remisi.

V posterové sekci byly prezentovány práce Validace dotazníku EED19 a možnosti využití v klinické praxi (P. Minařík), Vztah některých onemocnění gastrointestinálního traktu k PPP (Z. Šmídová), Štěpení a sexuální dysfunkce u mladých obézních žen (J. Žmolíková a kol.), Neuromodulační metody v léčbě mentální anorexie (S. Baumann a kol.), Rizika Instagramu pro duševní zdraví (L. Halbrštatová), Nízkosacharidová dieta v praxi nutričního terapeuta (E. Chocenská).

Sekce pro PPP PS ČLS JEP a E-clinic připravily s použitím některých záznamů z konference 30minutové video pro Den pro poruchy příjmu potravy určený pro laickou veřejnost 2. června 2021. Je organizován výborem PCAC (Partnership, Chapter, Affiliated) Americké Academy for Eating Disorders od roku 2016, tentokrát ve formě

24hodinového webináře, na kterém budou participovat odborníci z celého světa.

Celkově byl program konference hodnocen velmi pozitivně díky nadšení a velkému úsilí a spolupráci

organizačního i technického týmu. Byl dostupný 14 dní po konferenci.

Doufejme, že získané poznatky z konference v naší klinické práci zůstanou natrvalo.

*Za organizační výbor konference
prof. MUDr. Hana Papežová, CSc.
předsedkyně konference
hana.papezova@vfn.cz*

dopisy

NĚKTERÁ OPAKUJÍCÍ SE MYLNÁ TVRZENÍ A ZAVÁDĚJÍCÍ INTERPRETACE ÚDAJŮ OHLEDNĚ PSYCHIATRICKÝCH NEMOCNIC

V psychiatrické nemocnici v Kroměříži pracuji již více než 30 let a posledních 10 let jsem jejím ředitelem. V rámci diskuze o současné podobě lůžkové psychiatrické péče jsem se v minulých letech opakovaně setkal s tvrzeními a údaji ohledně lůžkové psychiatrické péče, které na základě své mnohaleté zkušenosti považuji za zavádějící či přímo mylná. Obvykle je vyslovují jedinci, kteří buď v psychiatrické nemocnici nikdy nepracovali, nebo zde pracovali jen krátce či před řadou let. Jejich pohled a hodnocení současné podoby psychiatrických nemocnic jsou tímto samozřejmě zkreslené, což však některým z nich nebrání, aby svá tvrzení opakovali, zřejmě z přesvědčení, že pokud něco opakujeme dosti často, stane se to obecně přijímaným faktem, bez ohledu na to, že je tento fakt nepravdivý či zavádějící.

Uvedu několik těchto tvrzení a vysvětlím, proč je považuji za mylná či zavádějící.

Tvrzení 1: Průměrná doba hospitalizace v psychiatrické nemocnici trvá několik let.

Toto tvrzení není přímo nepravdivé, ale je zavádějící. Uvedl je například doc. Anders, jehož si osobně velmi vážím, v rozhovoru v knize Normální šílenství autorů Adély Plechaté a Jiřího Pasze.

Problematické totiž je, jak určujeme průměrnou dobu hospitalizace. Pokud použijeme aritmetický průměr, jak to učinil doc. Anders, pak skutečně vychází průměr trvání hospitalizace v délce několika set dnů, tedy léta. Pokud však použijeme jako hodnocení medián, tedy střední hodnotu doby hospitalizace, pak dostaneme několik desítek dnů, tedy měsíce. V PN Kroměříž byl např. k 1. 1. 2021

aritmetický průměr doby hospitalizace 455 dnů, zatímco medián byl 56 dnů.

Tento rozdíl ukazuje, že aritmetický průměr není vhodným nástrojem popisu souboru pacientů hospitalizovaných v psychiatrické nemocnici, protože doba jejich hospitalizace je rozložena velmi nerovnoměrně – drtivá většina z nich setrvává v PN několik týdnů či měsíců, zatímco velmi malá část zde skutečně setrvává i několik let.

Toto zkreslení osobně nazývám „efekt Billa Gatese“ a ilustruji je na příkladu, že se do běžné vesnice, kde žijí obyvatelé s průměrným příjmem, přistěhuje Bill Gates nebo jiný mnohonásobný miliardář. Pokud poté v této vesnici spočítáte aritmetický průměr majetku jeho obyvatel, vyjde vám, že v průměru jsou zde všichni mnohonásobní milionáři.

Z tohoto důvodu považuji uvádění průměrné doby hospitalizace v PN ve formě aritmetického průměru za chybné, protože vyvolává nesprávný závěr o tom, jaká je zde průměrně dlouhá hospitalizace. V PN Kroměříž to bylo v roce 2020 73 dnů.

Tvrzení 2: Dlouhodobá hospitalizace v psychiatrické nemocnici způsobuje ztrátu sociálních kontaktů v přirozeném prostředí pacienta.

Toto tvrzení vypadá logicky a bývá považováno za zcela nezpochybnitelné. Nikdo totiž nemůže zpochybnit fakt, že pacienti, kteří jsou dlouhodobě hospitalizováni v psychiatrické nemocnici, mají velmi málo vztahů s lidmi mimo toto zařízení, nebo dokonce nemají žádné.

Co však toto tvrzení opomíjí, je časová posloupnost ztráty sociálních vztahů a délky hospitalizace. Na